

Katedra automatizácie a regulácie

Podnikové hospodárstvo

Referát – kapitálové spoločnosti

Obsah

1 SPOLOČNOSŤ S RUČENÍM OBMEDZENÝM.....	1
2 AKCIOVÁ SPOLOČNOSŤ	8
3 Testové otázky	19
4 Zoznam použitej literatúry	20

1 SPOLOČNOSŤ S RUČENÍM OBMEDZENÝM

Spoločnosť s ručením obmedzeným je kapitálová spoločnosť, pretože povinnosťou spoločníka nie je osobná účasť na podnikaní, ale povinnosť vložiť určitý vklad do spoločnosti.

Spoločnosť sama zodpovedá veriteľom za svoje záväzky celým svojím majetkom, spoločníci ručia veriteľom za záväzky spoločnosti len do výšky nesplatenej časti svojich vkladov. Ak tá istá osoba alebo tie isté osoby sú jedinými spoločníkmi vo viacerých spoločnostiach, za záväzky ktorejkoľvek z ich spoločností ručia svojím majetkom aj ich ostatné spoločnosti.

Spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu. Ak valné zhromaždenie spoločnosti uložilo spoločníkom prispieť na úhradu strát spoločnosti peňažným plnením nad výšku ich vkladov, ručia za záväzky spoločnosti aj týmto plnením.

Obchodné meno spoločnosti môže mať vecný charakter vychádzajúci z predmetu činnosti, alebo osobný charakter, ktorý zohľadňuje mená jedného alebo viacerých spoločníkov. Obchodné meno musí obsahovať označenie spoločnosť s ručením obmedzeným, resp. skratku „názoV spol. s r. o.“ alebo „s. r. o.“.

Spoločnosť je založená uzavretím spoločenskej zmluvy, ak ju zakladajú viacerí spoločníci, alebo spísaním zakladateľskej listiny, ak spoločnosť zakladá jeden zakladateľ. Spoločnosť môže mať najviac 50 spoločníkov. Môžu nimi byť fyzické i právnické osoby.

Spoločenská zmluva musí obsahovať:

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- b) určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena, priezviska a bydliska fyzickej osoby ,
- c) predmet podnikania,
- d) výšku základného imania a výšku vkladu každého spoločníka pri založení spoločnosti vrátane spôsobu a lehoty splácania vkladu, a pokiaľ ide o nepeňažné vklady, aj ich predmet,
- e) mená, priezviská a bydliská prvých konateľov spoločnosti a spôsob, akým konajú za spoločnosť,
- f) mená, priezviská a bydliská členov prvej dozornej rady, pokiaľ sa zriaďuje.

Okrem uvedených obligatórnych náležitostí spoločenskej zmluvy odporúča sa doplniť jej obsah o ďalšie závažné skutočnosti, napr. spôsob rozdelenia zisku, či úhrady straty, dôvody zrušenia spoločnosti, spôsob zániku spoločnosti, majetkové vyrovnanie spoločníkov a pod.

Spoločnosť vzniká dňom zápisu do Obchodného registra. Návrh na zápis podpisujú konatelia. K návrhu sa prikladá spoločenská zmluva, živnostenské oprávnenie a doklad o splatení povinnej časti upísaného vkladu, prípadne stanovy. Ak je spoločnosť zakladaná jedným zakladateľom, musí byť splatené

základné imanie pri zápise v plnej výške. Ak ju zakladajú viacerí spoločníci, peňažný vklad spoločníka musí byť splatený najmenej do výšky 30 %. Celková hodnota splatených peňažných vkladov spolu s hodnotou nepeňažných vkladov musí predstavovať aspoň 100 000,- Sk.

Základné imanie je tvorené súhrnom peňažných i nepeňažných vkladov všetkých spoločníkov. Minimálna výška základného imania je stanovená na 200 000,- Sk.

Základné imanie je možné zvyšovať, avšak zvýšenie základného imania peňažnými vkladmi je prípustné, len keď sa splatili doterajšie peňažné vklady:

- prevzatím nových vkladov. K novým vkladom sú prednostne oprávnení doterajší spoločníci, a to v pomere podľa veľkosti ich obchodného podielu, ak spoločenská zmluva alebo statuty neurčujú inak.
- ak sa zvyšuje základné imanie pristúpením nových spoločníkov, robí sa tak formou písomného prehlásenia o ich pristúpení k spoločenskej zmluve.
- z majetku spoločnosti, ktorý prevyšuje jej základné imanie. Ide o rozšírenie jej základného imania z kapitálových, resp. zo ziskových zostatkov spoločnosti. Do spoločnosti sa zvonku nevnáša nijaké nové imanie. Doterajším spoločníkom sa zvyšuje výška ich vkladov v pomere, ktorý zodpovedá ich doterajším vkladom. Pomer ich obchodných pomerov ostáva nezmenený, mení sa len ich výška.

Zníženie základného imania na základe rozhodnutia valného zhromaždenia je možné uskutočniť rovnomerne, t. j. pomerným znížením vkladov jednotlivých spoločníkov, alebo rozdielne. V takom prípade rozhodnutie musí obsahovať nielen určenie, o akú sumu sa základné imanie znižuje, ale aj sumy, o ktoré sa znižuje každý jednotlivý vklad.

Minimálna zákonom ustanovená výška základného imania aj vkladu musí byť zachovaná.

Obchodný podiel tvorí súhrn práv a povinností spoločníka a im zodpovedajúcej účasti na spoločnosti. Výška obchodného podielu sa určuje pomerom vkladu spoločníka k základnému imaniu spoločnosti. Vyjadruje tak mieru účasti spoločníka na spoločnosti a na jej čistom obchodnom imaní, ktorého nominálna hodnota sa mení v závislosti od výsledkov hospodárenia spoločnosti.

Každý spoločník môže mať len jeden obchodný podiel. Jeden obchodný podiel môže patriť viacerým osobám. Svoje práva z neho môžu tieto osoby vykonávať len prostredníctvom spoločného zástupcu. So súhlasom valného zhromaždenia môže spoločník zmluvou (písomná forma) previesť svoj obchodný podiel na iného spoločníka, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

Pri prechode obchodného podielu nastáva zmena v osobe spoločníka následkom jeho zániku, ak je spoločníkom právnická osoba, alebo následkom

jeho úmrtia, ak ide o fyzickú osobu (na dediča). Práva a povinnosti spoločníkov sú súčasťou obsahu právneho vzťahu medzi spoločnosťou a spoločníkmi. Základnou povinnosťou spoločníka je splatiť vklad za podmienok a v lehote určenej v spoločenskej zmluve. Minimálna výška vkladu jedného spoločníka je 30 000,- Sk. Celá výška vkladu musí byť splatená najneskôr do 5 rokov. Každý spoločník sa môže zúčastniť na základnom imaní len jedným vkladom. Výška vkladov jednotlivých spoločníkov môže byť rozdelená, ale vždy deliteľná tisícom. Omeškanie plnenia vkladovej povinnosti spoločníka je v svojej podstate omeškaním dlžníka. Podľa § 113 ods. 2 Obchodného zákonníka, ak spoločenská zmluva alebo stanovy neurčujú inak, je spoločník povinný splatiť spoločnosti úrok z omeškania vo výške 20 % z nesplatennej sumy.

Spoločenská zmluva môže určiť, že valné zhromaždenie je oprávnené uložiť spoločníkom povinnosť prispieť na úhradu strát spoločnosti (príplatková povinnosť) peňažným plnením nad výšku vkladov až do polovice základného imania podľa výšky ich vkladov. Ustanovenie príplatkovej povinnosti nie je obligatórne, ale ak je ustanovená, je potrebné jej ustanovenie rešpektovať. Spoločník počas trvania spoločnosti nemôže žiadať vrátenie vkladu. Spoločník nemôže zo spoločnosti jednostranne vystúpiť, no môže sa domáhať, aby súd zrušil jeho účasť v spoločnosti.

Práva spoločníka spoločnosti možno členiť nasledovne:

- majetkové práva spoločníka (právo na podiel na zisku, právo na vyrovňovací podiel, právo na podiel na likvidačnom zostatku spoločnosti)
- práva spoločníka týkajúce sa riadenia spoločnosti a kontroly jej činnosti (vykonávajú ich na valnom zhromaždení v rozsahu a spôsobom uvedeným v spoločenskej zmluve, prípadne v stanovách)
- právo spoločníka na informácie o záležitostiach spoločnosti (právo požadovať od konateľov informácie o záležitostiach spoločnosti a právo nahliadať do dokladov spoločnosti).

Spoločníci majú nárok na podiel na čistom zisku (hrubý zisk po zdanení rovnou daňovou sadzbou 19%). O čiastke, ktorá pripadne na rozdelenie medzi spoločníkov, rozhoduje valné zhromaždenie. Ak spoločenská zmluva neurčuje inak, nárok na podiel je určený v pomere, ktorý zodpovedá splateným vkladom.

V spoločenskej zmluve spôsob rozdelenia zisku môže byť upravený odlišne, napr. podľa výšky upísaných vkladov. Ak sú niektorí spoločníci aktívne činní na podnikaní a iní sa zúčastňujú len kapitálovou účasťou, ich podiel na zisku môže byť vyšší, než aký by zodpovedal ich splatenému vkladu, resp. vkladu.

Spoločníci sa môžu v spoločenskej zmluve zrieknuť podielu na zisku napríklad pre obdobie prvých rokov pôsobenia spoločnosti a pod. Obchodný zákonník nekladie v tomto smere ustanoveniam spoločenskej zmluvy nijaké obmedzenia.

Rezervný fond vytvára spoločnosť v dobe a vo výške určenej stanovami. Ak sa rezervný fond nevytvorí už pri vzniku spoločnosti, je táto povinná ho vytvoriť až za obdobie, keď bol vytvorený zisk. Minimálna výška, v ktorej rezervný fond musí byť vytvorený je 5 % z čistého zisku, nie však viac ako 10 % hodnoty základného imania. Tento fond sa dopĺňa v ďalších rokoch vždy keď sa dosiahne čistý zisk sumou určenou minimálne 5 % z čistého zisku, až do výšky rezervného fondu najmenej do výšky 20 % základného imania.

Rezervný fond, t. j. vytvorený z čistého zisku v minimálnom rozsahu možno použiť na krytie strát spoločnosti alebo na opatrenia, ktoré majú prekonať nepriaznivý priebeh hospodárenia. Ak bol rezervný fond vytvorený v rozsahu presahujúcom minimálny rozsah, možno ho použiť aj na iné účely (napr. na zabezpečenie značne rizikových operácií) uvedené v spoločenskej zmluve.

Orgánmi spoločnosti sú:

- valné zhromaždenie spoločníkov
- konatelia
- dozorná rada

Valné zhromaždenie spoločníkov je najvyšším orgánom a tvoria ho všetci spoločníci. Do jeho pôsobnosti patrí:

- odmietnutie konaní urobených zakladateľmi pred vznikom spoločnosti
- schvaľovanie ročnej účtovnej závierky, rozdelenie zisku a úhrady strát
- schvaľovanie stanov a ich zmien
- rozhodovanie o zmene spoločenskej zmluvy
- rozhodovanie o zvýšení alebo znížení základného imania
- vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie konateľov
- vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie členov dozornej rady
- vylúčenie spoločníka
- irozhodovanie o zrušení spoločnosti, ak to spoločenská zmluva pripúšťa

V spoločenskej zmluve možno rozšíriť okruh otázok zverených do pôsobnosti valného zhromaždenia.

Valné zhromaždenie rozhoduje prostou väčšinou hlasov prítomných spoločníkov, ak zákon alebo spoločenská zmluva nestanoví vyšší počet hlasov. Na rozhodnutia napr. o schvaľovaní stanov a ich zmien, o zmene spoločenskej zmluvy, o zvýšení alebo znížení základného imania, zrušení spoločnosti je vždy potrebný súhlas aspoň dvojtretinovej väčšiny všetkých hlasov spoločníkov. Spoločník nemôže vykonať hlasovacie právo, ak valné zhromaždenie rozhoduje o jeho:

- nepeňažnom vklade
- vylúčení alebo podaní návrhu na jeho vylúčenie zo spoločnosti
- právach a povinnostiach vo vzťahu k spoločnosti okrem rozhodovania a povinnosti prispieť na úhradu strát spoločnosti nad výšku vkladov spoločníkov, neplatí, ak ide o spoločnosť s jedným spoločníkom

Štatutárnym orgánom spoločnosti je jeden alebo viac konateľov.

Vzťah spoločnosti a konateľa po jeho vymenovaní valným zhromaždením sa vytvára formou zmluvného vzťahu (mandátna zmluva), resp. pracovného pomeru. Konanie za spoločnosť je neobmedzené a navonok ani neobmedziteľné. Obmedziť konateľské oprávnenie môže len spoločenská zmluva, stanovy alebo valné zhromaždenie. Také obmedzenie je však voči tretím osobám neúčinné.

Konateľ rozhoduje o obchodnom vedení spoločnosti. Ide o rozhodovanie o všetkých otázkach organizačného charakteru, o technických otázkach, o vnútornej prevádzke podniku, o vedení účtovníctva, o obchodnej politike, personálnej politike, atď. Ak je konateľov viac, vyžaduje sa súhlas väčšiny konateľov.

Dozorná rada sa v spoločnosti zriaďuje, ak tak určuje spoločenská zmluva (fakultatívne zriadenie). Do pôsobnosti dozornej rady patrí najmä vykonávanie kontrolnej činnosti v spoločnosti, nakoľko:

- dohliada na činnosť konateľov
- nahliada do obchodných a účtovných kníh a iných dokladov a kontroluje tam obsiahnuté údaje
- preskúmava ročnú účtovnú závierku
- podáva správy valnému zhromaždeniu v lehote určenej spoločenskou zmluvou, inak raz ročne.

Členov dozornej rady volí valné zhromaždenie, musí mať aspoň troch členov. Členom dozornej rady nemôže byť konateľ spoločnosti.

Na konateľov a členov dozornej rady sa vzťahuje zákon konkurencie.

Spoločnosť zaniká ku dňu jej výmazu z Obchodného registra. Zániku predchádza zrušenie s likvidáciou alebo bez likvidácie. Pri zrušení spoločnosti s likvidáciou má každý spoločník nárok na podiel na likvidačnom zostatku. Tento podiel sa určuje pomerom vkladu, ktorý spoločník splatil, k splateným vkladom všetkých spoločníkov, ak spoločenská zmluva neurčuje niečo iné.

Výhody s. r. o.:

- malý rozsah kapitálu potrebný na založenie
- ručenie majetkom spoločnosti
- obmedzený počet spoločníkov
- vzájomná prepojenosť a komunikácia medzi spoločníkmi
- značná rozhodovacia pružnosť, ak existuje jeden alebo málo konateľov

Nevýhody s. r. o.:

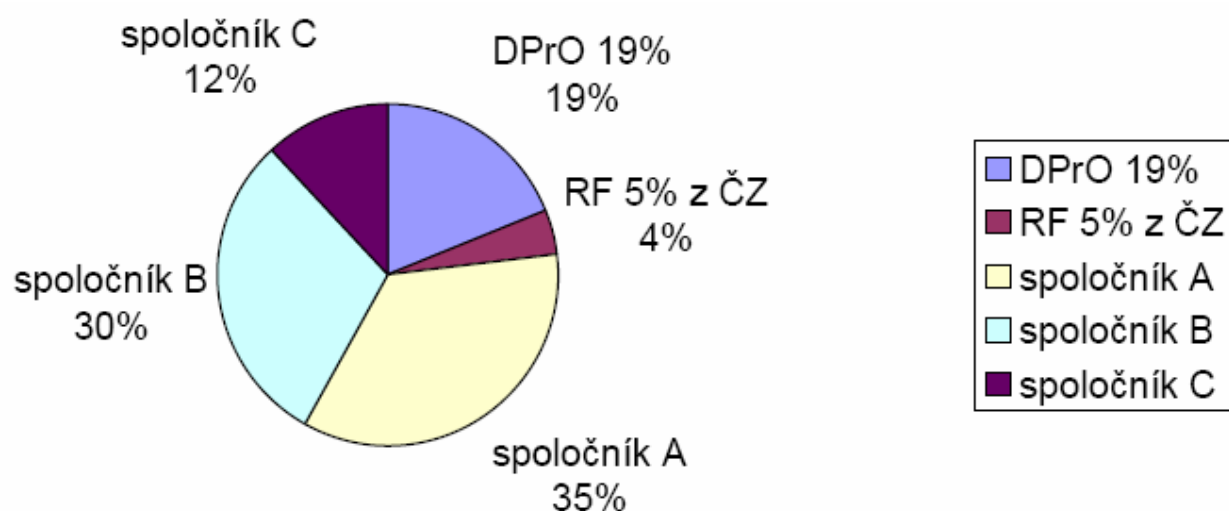
- obmedzené možnosti získania nového kapitálu
- znížená úverová schopnosť

1.1 Delenie zisku v SRO podľa OZ

$$V - N = Z$$

$$Z - DPrO = \check{Z}$$

- daň z príjmu PrO = 19%
- tvorba rezervného fondu, prvýkrát keď dosiahne zisk min. 5%, max. 10% zo základného imania
- rozdelenie zisku medzi spoločníkov podľa OZ – tieto podiely sú od platenia dane oslobodené

Spoločnosť s ručením obmedzeným má troch spoločníkov, ktorých kapitálové vklady (KV) do spoločnosti a splatené kapitálové vklady (SKV) sú v tabuľke. Hrubý zisk (HZ) spoločnosti v minulom roku bol 930 000 Sk. Valné zhromaždenie spoločnosti rozhodlo, že do rezervného fondu (RF) bude minimálny možný vklad podľa Obchodného zákonníka (OZ), reinvestuje sa 180 000 Sk, zvyšok zisku sa rozdelí medzi spoločníkov podľa Obchodného zákonníka. Vypočítajte príjem každého spoločníka a povedzte ako bude zisk s.r.o. zdanený.

Tabuľka vkladov:

spoločník	KV [Sk]	SKV [Sk]	SKV [%]	príjem spoločníkov [Sk]
A	800 000	400 000	29,63	158 709
B	600 000	600 000	44,44	238 036
C	600 000	350 000	24,93	133 534
Σ	2 000 000	1 350 000	100	535 635

HZ – 19% DPrO = ČZ (Čistý zisk)
DPrO – daň z príjmu právnických osôb

930 000	
- 176 700	19% DPrO
753 300	

753 300	
- 37 665	5% RF
- 180 000	reinvestícia
535 635	zisk na rozdelenie podľa OZ

Zvyšok zisku sa rozdelí podľa pomeru SKV a bude tvoriť príjem oslobodený od ďalšieho platenia daní z príjmu fyzických osôb.

2 AKCIOVÁ SPOLOČNOSŤ

Akciová spoločnosť je spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Spoločnosť je právnickou osobou, ktorá za porušenie svojich záväzkov zodpovedá celým svojim majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti.

Obchodné meno spoločnosti musí obsahovať označenie „akciová spoločnosť“ alebo skratku „akc. spol.“ alebo „a. s.“.

Akcia je cenným papierom, s ktorým sú spojené práva akcionára ako spoločníka podieľať sa podľa zákona a stanov spoločnosti na jej riadení, jej zisku i na likvidačnom zostatku pri jej zániku.

Zákon upravuje minimálne povinné náležitosti akcie:

- obchodné meno a sídlo spoločnosti
- číselné označenie akcie a jej menovitú hodnotu
- označenie, či akcia je na majiteľa alebo na meno, pri akcii na meno, meno akcionára
- výšku základného imania a počet všetkých akcií v čase vydania akcie
- dátum vydania a podpisy dvoch členov predstavenstva oprávnených podpisovať zaspoločnosť

Akcia- účastina – cenný papier, doklad o podiele člena – akciovej spoločnosti na jej základnom kapitály. Vystavuje sa na peňažnú čiastku, prípadne na podielovú časť z nominálnej hodnoty základného kapitálu spoločnosti. Akcia zaručuje určité členské právo na podnikaní spoločnosti, na spolurozhodovaní a hlasovaní na valnom zhromaždení, ako aj právo na získanie dividendy (podiel na bilančnom zisku spoločnosti). Trhová cena akcie/burzová kurz/ je ovplyvnená viacerými faktormi:

- národnou a medzinárodnou ekonomickou, resp. politickou situáciou
- všeobecnou úrokovou mierou, platnou pre konkrétny finančný trh
- očakávanou výnosnosťou akcie teda v zásade – kapitalizáciou dividendy
- vzťahom ponuky a dopytu po akciách spoločnosti na konkrétnom finančnom trhu (burze), ktorý môžu ovplyvňovať špekulačné záujmy
- lehotou do výplaty dividendy
- štátnou intervenčnou a fiškálnou politikou

Zakladatelia akciovej spoločnosti získavajú tzv. zakladateľský zisk. Je to rozdiel medzi nominálnu hodnotou a burzovým kurzom akcie. Akcie sa spravidla vystavujú a buď na majiteľa (au porteur) alebo na meno (au nom). S akciami na majiteľa možno obchodovať na finančnom trhu (burze), zatiaľ čo s akciami na meno možno disponovať pomocou --rubopisu, pričom sa vedie záznam v knihe akcionárov. Podľa práv akcionárov sa delia akcie spoločnosti spravidla na akcie kmeňové (obyčajné) a prioritné (prednostné). Akcie kmeňové priznávajú

všetkým vlastníkom rovnaké práva. Prioritné akcie umožňujú majiteľom osobitné práva, ako napr. prednostné vyplácanie dividendy (teda pevnú dividendu, nezávislú od vykázaného zisku). Tieto akcie však vlastníkovi nedávajú hlasovacie právo na valnom zhromaždení. Snahou niektorých akciových spoločností je dosiahnuť stabilitu kurzu svojich akcií, a to najmä zámernou „dividendovou politikou“. Ide o stabilizáciu úrovne vyplácaných dividend, pričom nerozdelený zisk slúži ako zdroj samofinancovania, na doplnenie základného imania, resp. ako dodatočný zdroj pre akcie grátis.

Pri zakladaní spoločnosti sa akcie môžu zaplatiť v peniazoch alebo v iných hnutelných i nehnuteľných hodnotách, prípadne prevedením (fúziou) celého podniku, pričom sa hmotná časť vkladu prehodnotí aktuálnou trhovou cenou. Akcia sa skladá z vlastnej akcie (tzv. plášť alebo telo akcie), kupónového hárku (kupón oprávňuje čerpať dividendu) a talónu, t.j. poukážky slúžiacej na získanie ďalšieho kupónového hárku (použije sa po vyčerpaní kupónov)

akcia bez hlasovacieho práva – druh akcie, ktorá jej majiteľovi nedáva právo hlasovať na valnom zhromaždení akciovej spoločnosti. Príkladom takejto akcie je prioritná (privilegovaná) akcia, na ktorú sa vypláca pevná dividendy.

akcia grátis – dodatočná emisia akcií z dôvodu zvýšenia akciového kapitálu spoločnosti, ktoré sa pridávajú podľa základného podielu vlastníkom akcií zdarma, resp. pôvodné akcie sa vymieňajú za nové akcie s vyššou nominálnou hodnotou.

akcia kmeňová – druh akcie, poskytujúci jej vlastníkovi také základné práva, ako je právo podieľať sa na zisku – akciovej spoločnosti, zúčastňovať sa na jej riadení a mať účasť na likvidačnom zostatku pri zániku akciovej spoločnosti. Jej protikladom je akcia prioritná.

akcia na majiteľa – druh akcie, ktorú možno previesť z osoby na osobu. Neuvádza sa na nej meno vlastníka. Právami s ňou spojenými disponuje jej držiteľ. Protikladom akcie na majiteľa je akcia na meno.

akcia na meno – druh akcie, na ktorej sa uvádza meno jedného alebo viacerých vlastníkov. Jej vlastníctvo možno previesť z osoby na osobu prostredníctvom – idosamentu (rubopisu). v rubopise akcie na meno sa v prípade, že ide o nadobúdajúcu fyzickú osobu uvádza jej meno, bydlisko a deň účinnosti prevodu, v prípade, že ide o právnickú osobu, jej obchodné meno, sídlo a taktiež deň účinnosti prevodu. Týmito formalitami sa akcia na meno odlišuje od iných prevoditeľných – cenných papierov tu sa pri prevode uvádza len doložka na rad a meno nového nadobúdateľa, resp. nadobúdateľov. Akcia na meno je cenným papierom na rad.

akcia na meno vinkulovaná – akcia, ktorá znie na meno a jej majiteľ je zaznamenaný v registri akcií príslušnej spoločnosti. Účelom vinkulovanej akcie na meno je zosilnená ochrana proti neželanej zmene v rozdelení vlastníctva akcií.

akcia podielová – (kvótna akcia) spravidla bez nominálnej hodnoty, ktorej sa neurčuje úradný kurz a predstavuje podiel na základnom imaní akciovej spoločnosti (kuksy). Používa sa v USA, v Belgicku, vo Veľkej Británii. V Nemecku sa jej používanie a emisia zakazujú.

akcia prioritná – (tiež preferenčná, resp. privilegovaná) – druh akcie, ktorý jej vlastníkov (vlastníkom), ktoré sa neposkytujú vlastníkom iných druhov akcií. Môže ísť o právo na prednostný podiel na zisku (prioritná dividenda), právo na – superdividendu, predkupné právo na akcie v prípade ďalších emisií, právo na prednostný podiel z likvidačného zostatku pri zániku akciovej spoločnosti a pod. Právo na získanie prioritnej dividendy z prioritných akcií môže byť spojené s rozhodnutím zakotveným v stanovách akciovej spoločnosti, na základe ktorého majiteľom prioritných akcií nenáleží právo hlasovať na valnom zhromaždení akciovej spoločnosti, resp. sa im obmedzuje alebo dokonca vylučuje právo na upisovanie novovydaných akcií

akcia s hlasovacím právom – akcia, ktorá je v pomere k ostatným akciám rovnakej spoločnosti napriek rovnakej nominálnej hodnote vybavená vyšším hlasovacím právom alebo napriek nižšej nominálnej hodnote rovnakým hlasovacím právom. Akcia s hlasovacím právom priznáva akcionárovi vo vzťahu k hlasovaciemu právu prednostné postavenie (kvalifikované hlasovacie právo).

akcia stúpajúca – akcia, ktorej interná hodnota sa na základe nadpriemernej výnosovej sily podniku rázne zvyšuje. Tomu zodpovedá aj oprávnenie vyšší pomer kurz/zisk. Ak sa zhoršujú podmienky rastu, menia sa aj šance kurzových ziskov, adekvátne sa mení aj investično-politické hodnotenie.

akcia zamestnanecká – druh – akcia na meno, ktoré akciová spoločnosť vydáva výhradne pre svojich zamestnancov v snahe zainteresovať ich na činnosti akciovej spoločnosti. Prevod zamestnaneckých akcií je možný len medzi zamestnancami, a to vrátane tých, ktorí odišli do dôchodku. Smrť majiteľa zamestnaneckej akcie alebo ukončenie pracovného pomeru v akciovej spoločnosti je spojené so zánikom práv spojených s jej vlastníctvom. Akciu v takom prípade treba vrátiť akciovej spoločnosti, tá za ňu zaplatí splatenú časť jej nominálnej hodnoty alebo pomernú časť jej trhovej (kurzovej) ceny, prípadne celú jej hodnotu.

akcionár – člen akciovej spoločnosti, vlastní akciu, na ktoré poberá dividendu. Akcionár nemá právo na vrátenie peňazí vynaložených na nákup akcií. Svoje akcie však môže predáť na burze. Pri zániku akciovej spoločnosti má nárok na časť jej majetku adekvátnu jeho podielu na akciovom kapitály.

Pri listinných akciách na meno stredisko cenných papierov vedie zoznam akcionárov, do ktorého sa zapisuje názov, sídlo, identifikačné číslo alebo meno, bydlisko a rodné číslo fyzickej osoby, ktorá je akcionárom. Ak je akcionárom zahraničná právnická osoba, identifikačné číslo sa nemusí uvádzať, ak je akcionárom fyzická zahraničná osoba, namiesto rodného čísla sa môže uviesť dátum narodenia.

Spoločnosť môže vydať hromadné akcie. Je to akcia, ktorá nahrádza viac akcií toho istého druhu s rovnakou menovitou hodnotou. Stanovy môžu určiť vydanie zamestnaneckých akcií a spojiť s nimi určité výhody. Súhrn častí menovitých hodnôt všetkých zamestnaneckých akcií nepodliehajúcich splateniu nesmie prekročiť 5 % základného imania. Zamestnanecké akcie znejú na meno a môžu sa prevádzať iba medzi zamestnancami spoločnosti a zamestnancami, ktorí odišli do dôchodku. Úmrtím majiteľa zamestnaneckej akcie alebo ukončením jeho pracovného pomeru v spoločnosti zanikajú práva zo zamestnaneckej akcie, ktorá sa musí vrátiť spoločnosti.

Pokiaľ zo zákona alebo stanov nevyplýva niečo iné, majú majitelia zamestnaneckých akcií rovnaké práva ako ostatní akcionári. Stanovy môžu u týchto akcií obmedziť napr. hlasovacie právo na valnom zhromaždení, alebo určiť, že budú zakúpené za podiel na zisku a pod.

Stanovy môžu určiť vydanie prioritných akcií, s ktorými je spojené prednostné právo týkajúce sa dividendy. Súhrn ich menovitých hodnôt nesmie prekročiť polovicu základného imania. Stanovy môžu určiť vydanie prioritných akcií, s ktorými nie je spojené právo hlasovania na valnom zhromaždení. Ich majitelia majú všetky ostatné práva spojené s akciami. Ak prioritná dividendu nie je vyplatená, akcionár nadobúda hlasovacie právo do doby, keď je prioritná dividendu opäť vyplácaná.

Obchodný zákonník nepredpisuje minimálnu nominálnu hodnotu akcie, ani nestanovuje žiadne iné obmedzenia tejto hodnoty. Stanovy musia určiť menovitú hodnotu všetkých druhov akcií. Akcie môžu znieť na rôznu hodnotu. Menovitá hodnota akcie musí byť vyjadrená kladným celým číslom. Spoločnosť môže byť založená jedným zakladateľom, ak je zakladateľ právnickou osobou, inak dvoma alebo viacerými zakladateľmi.

Hodnota základného imania musí byť aspoň 1 000 000,- Sk. Ak zakladajú spoločnosť dvaja alebo viacerí zakladatelia, uzavruť zakladateľskú zmluvu, ak jeden zakladateľ podpíše zakladateľskú listinu.

Zakladateľská zmluva alebo zakladateľská listina musí obsahovať:

- obchodné meno, sídlo a predmet podnikania (činnosti)
- navrhované základné imanie
- počet akcií, ich menovitú hodnotu a podobu, ak majú byť vydané akcie rôznych druhov, ich názov a opis práv s nimi spojených
- upisované vklady jednotlivých zakladateľov
- ak sa má na vytvorenie základného imania spoločnosti použiť nepeňažný vklad, aj určenie predmetu nepeňažného vkladu a jeho ocenenie doložené odborným odhadom

Ak má byť spoločnosť založená na základe výzvy k upisovaniu akcií, musí obsahovať ďalšie údaje stanovené zákonom (§ 163 Obchodného zákonníka). Už pri zakladaní spoločnosti je známe, aké vysoké základné imanie je navrhované a čím má byť tvorené. Uvedú sa vklady, ktoré zakladatelia sami

upísali, zostávajúca časť predpokladaného imania bude upísaná na základe výzvy.

Založenie akciovej spoločnosti je možné:

- na základe výzvy na upísanie akcií
- bez výzvy na upísanie akcií

Založenie spoločnosti na základe výzvy k upisovaniu akcií.

Zakladatelia zabezpečujú vytvorenie základného imania prevyšujúceho ich vklady výzvou k upisovaniu akcií. Výzva k upisovaniu akcií sa vhodným spôsobom uverejní. Upísanie akcie znamená záväzok vložiť do zakladanej akciovej spoločnosti určitý kapitál. K upísaniu akcie dochádza zápisom do listiny upisovateľov. Zápis zahŕňa počet, prípadne druh upisovaných akcií, hodnotu vkladu s uvedením, či ide o peňažný alebo nepeňažný vklad, lehoty pre splácanie upísaných akcií, názov a sídlo právnickej osoby alebo meno a bydlisko fyzickej osoby, ktorá je upisovateľom a jej podpis.

Ak ide o peňažné vklady, je upisovateľ povinný splatiť aspoň 10 % menovitej hodnoty upísaných akcií v čase a na účet v banke, ktoré sú určené zakladateľom. Upisovatelia sú povinní splácať upísané akcie v lehotách stanovených v listine upisovateľov. Aspoň 30 % nominálnej hodnoty akcie sú upisovatelia povinní splatiť do ustanovujúceho valného zhromaždenia.

Založenie spoločnosti je neúčinné, pokiaľ do posledného dňa stanoveného upísaniu akcií neboli upísané, zakladatelia ale majú poslednú možnosť ostávajúcu časť upísať sami akcie zodpovedajúce navrhovanému základnému imaniu. Zakladatelia sú povinní vrátiť bez zbytočného odkladu upisovateľovi sumu zaplatenú pri upísaní akcií.

V prípade upísania navrhovaného základného imania sú zakladatelia povinní pozvať upisovateľov v lehote do 60 dní od jeho upísania na ustanovujúce valné zhromaždenie ktoré:

- rozhoduje o založení spoločnosti
- schvaľuje statuty spoločnosti
- volí orgány spoločnosti, ktoré je podľa stanov oprávnené voliť valné zhromaždenie

O ustanovujúcom zhromaždení je potrebné vyhotoviť notársky záznam.

Založenie spoločnosti bez výzvy na upísanie akcií.

Ak sa zakladatelia v zakladateľskej zmluve dohodnú, že v určitom pomere splatia celé základné imanie (jednorazové založenie spoločnosti), nevyžaduje sa výzva na upisovanie akcií a konanie ustanovujúceho valného zhromaždenia. Vzhľadom na akt založenia spoločnosti je potrebné o rozhodnutí zakladateľov urobiť notársky zápis.

Spoločnosť vzniká dňom zápisu do Obchodného registra. Registrový súd uskutoční zápis, len keď:

- sa riadne konalo ustanovujúce valné zhromaždenie, ak je jeho konanie predpísané
- upisovatelia upísali celú hodnotu základného imania a splatili aspoň 30 % základného imania tvoreného peňažnými vkladmi s výnimkou zamestnaneckých akcií
- boli schválené stanovy spoločnosti
- boli zvolení členovia orgánov spoločnosti

Stanovy spoločnosti musia obsahovať:

- obchodné meno a sídlo spoločnosti
- predmet podnikania (činnosti)
- výšku základného imania a spôsob splácania akcií
- počet, menovitú hodnotu akcií a ich podobu, ako aj určenie, či akcie znejú na meno alebo na doručiteľa
- spôsob zvolávania valného zhromaždenia a spôsob jeho rozhodovania
- počet členov predstavenstva, dozornej rady alebo iných orgánov, ako aj vymedzenie ich pôsobnosti a spôsob rozhodovania
- výšku začiatočného rezervného fondu a výšku, do ktorej je spoločnosť povinná ho dopĺňať a spôsob dopĺňania
- spôsob rozdelenia zisku
- dôsledky porušenia povinnosti splatiť včas upísané akcie
- spôsob zvyšovania a znižovania základného imania
- postup pri dopĺňaní a zmene stanov

Po zápise spoločnosti do Obchodného registra vystaví spoločnosť upisovateľovi dočasný list, s ktorým sú spojené práva akcionára. Po splatení menovitej hodnoty akcií vymení spoločnosť akcionárovi dočasný list za akcie.

K právam akcionára patrí:

- právo na podiel na zisku (dividendu), ktorý určuje valné zhromaždenie. Pokiaľ z ustanovení stanov nevyplýva niečo iné, určuje sa tento podiel pomerom menovitej hodnoty jeho akcií k menovitej hodnote akcií všetkých akcionárov. Rozhodujúci deň na určenie osoby oprávnenej uplatniť právo na dividendu určí valné zhromaždenie, ktoré rozhodlo o rozdelení zisku spoločnosti. Tento deň nemôže byť určený na skorší deň ako je deň nasledujúci po dni konania valného zhromaždenia a na neskorší deň ako je 30. deň od konania valného zhromaždenia. Ak valné zhromaždenie rozhodujúci deň na určenie osoby oprávnenej uplatniť právo na dividendu neurčí, považuje sa za takýto deň 30. deň od konania valného zhromaždenia. Dividenda je splatná najneskôr 60 dní od rozhodujúceho dňa.
- oprávnenie zúčastniť sa na valnom zhromaždení, hlasovať na ňom, požadovať od neho vysvetlenie a uplatňovať návrhy. Počet hlasov akcionára sa určuje menovitou hodnotou jeho akcií. Spôsob hlasovania určujú stanovy. Na uplatnenie práva účasti na valnom zhromaždení je pri

akciách, ktoré sú verejne obchodovateľné, rozhodujúcim dňom deň určený v pozvánke na valné zhromaždenie alebo v oznámení o konaní valného zhromaždenia. Týmto dňom môže byť deň konania valného zhromaždenia alebo deň, ktorý mu predchádza, najviac však 5 dní pred dňom konania tohto valného zhromaždenia. Spoločnosť je povinná na obdobie, ktoré sa začína rozhodujúcim dňom a končí dňom konania valného zhromaždenia, dať do strediska cenných papierov príkaz na registráciu pozastavenia práva nakladať s cennými papiermi na všetky zaknihované akcie, ktoré vydala

- právo na podiel z likvidačného zostatku pri likvidácii spoločnosti

K povinnostiam akcionára patrí splatenie upísanej menovitej hodnoty akcie (úhradová povinnosť) a ďalšie povinnosti, ktoré môžu určiť stanovy. Po dobu trvania spoločnosti nie je akcionár oprávnený požadovať vrátenie svojich majetkových vkladov.

K zvýšeniu základného imania môže dôjsť:

- upísaním nových akcií
- zvýšením z majetku spoločnosti
- vydaním nových akcií predstavenstvom
- podmieneným zvýšením

Zvýšenie základného imania upísaním nových akcií je prípustné, ak akcionári splatili skôr upísané akcie. Toto obmedzenie sa netýka zvýšenia základného imania nepeňažnými vkladmi a nesplatennej časti zamestnaneckých akcií. Pokiaľ zo stanov nevyplýva nič iné, súčasní akcionári majú predkupné právo na nové akcie, a to v pomere, v akom sa ich akcie podieľajú na doterajšom základnom imaní. Ak bola spoločnosť založená jednorazovo a súčasní akcionári sami prevezmú povinnosť splatiť novo vydané akcie, možno základné imanie zvýšiť bez zverejnenia výzvy na upisovanie akcií.

Zvýšenie základného imania z majetku spoločnosti. Po schválení ročnej alebo mimoriadnej účtovnej závierky môže valné zhromaždenie rozhodnúť, že časti zisku alebo iného majetku spoločnosti prevyšujúce základné imanie, sa použijú na jeho zvýšenie. Na zvýšení základného imania sa podieľajú akcionári podľa menovitých hodnôt upísaných akcií. Súčasne sú vydané buď nové akcie, alebo sa zvýši menovitá hodnota doterajších akcií.

Zvýšenie základného imania predstavenstvom. Stanovy môžu poveriť predstavenstvo vydaním nových akcií alebo prevedením majetku spoločnosti prevyšujúceho základné imanie do základného imania, najviac však o jednu tretinu doterajšej výšky základného imania.

Podmienené zvýšenie základného imania. Ak valné zhromaždenie rozhodne podľa stanov o vydaní dlhopisov, s ktorými je spojené právo ich majiteľov požadovať v ich nominálnej hodnote vydanie akcií (konvertibilné obligácie), poverí valné zhromaždenie predstavenstvo zvýšiť základné imanie v rozsahu uplatnených práv z dlhopisov.

Zníženie základného imania. O jeho znížení rozhoduje na návrh predstavenstva valné zhromaždenie dvojtretinovou väčšinou hlasov prítomných akcionárov. Ak bolo vydaných viac druhov akcií, vyžaduje sa táto väčšina hlasov prítomných akcionárov u každého druhu akcií. O znížení základného imania môže valné zhromaždenie rozhodovať len vtedy, ak sú na ňom prítomní akcionári, ktorí majú akcie s menovitou hodnotou predstavujúcou spolu viac ako 50 % základného imania spoločnosti. Zníženie základného imania sa vykoná:

- znížením menovitej hodnoty akcie
- znížením počtu akcií v obehu

Zníženie menovitej hodnoty akcií sa vykoná výmenou za nové akcie s nižšou menovitou hodnotou alebo vyznačením nižšej menovitej hodnoty na doterajšej akcii (tzv. odkolkovanie).

Zníženie počtu akcií v obehu sa uskutoční tým, že sa vykúpia akcie predložené na výzvu predstavenstva alebo vyžrebované akcie. Podrobné pravidlá pre vzatie z obehu určí valné zhromaždenie pri rozhodnutí o znížení základného imania.

Za účelom ochrany veriteľov je treba pred zápisom zníženia základného imania do Obchodného registra preukázať oznámenie o zámere jeho zníženia. Veritelia môžu požadovať zabezpečenie svojich pohľadávok.

Spoločnosť vytvára povinne **rezervný fond** pri svojom vzniku vo výške najmenej 10% základného imania. Tento fond je povinná každoročne dopĺňať o sumu určenú v stanovách, najmenej však vo výške 10% z čistého zisku vyčísleného výročnej účtovnej závierke až do dosiahnutia výšky rezervného fondu určenej v stanovách, najmenej však do výšky 20% základného imania.

Orgány spoločnosti:

- valné zhromaždenie
- predstavenstvo
- dozorná rada

Valné zhromaždenie je najvyšším orgánom spoločnosti, ktoré sa skladá zo všetkých na ňom prítomných akcionárov. Koná sa najmenej raz za rok a zvoláva ho predstavenstvo, pokiaľ neustanovuje tento zákon inak, a to spôsobom a v lehotách určených stanovami.

Do jeho pôsobnosti patri:

- zmena stanov
- rozhodnutie o zvýšení a znížení základného imania a vydaní dlhopisov
- voľba a odvolanie členov predstavenstva, pokiaľ stanovy neurčujú, že ich volí a odvoláva dozorná rada
- voľba a odvolanie členov dozornej rady, s výnimkou členov volených zamestnancami (§ 200 Obchodného zákonníka)

- schválenie ročnej účtovnej závierky, rozhodnutie o rozdelení zisku a určenie tantiém
- rozhodnutie o premene akcií vydaných ako listinné cenné papiere na zaknihované cenné papiere a naopak
- rozhodnutie o zrušení spoločnosti
- rozhodnutie o ďalších otázkach, ktoré tento zákon alebo stanovy zahŕňajú do pôsobnosti valného zhromaždenia

Valné zhromaždenie je schopné uznávať sa, ak sú prítomní akcionári, ktorí majú akcie s menovitou hodnotou predstavujúcou viac ako 30 % základného imania spoločnosti, ak stanovy neurčujú niečo iné.

Predstavenstvo je štatutárnym orgánom, ktorý riadi spoločnosť a koná v jej mene. Rozhoduje o všetkých záležitostiach spoločnosti za predpokladu, že nie sú obchodným zákonníkom alebo stanovami vyhradené do pôsobenia valného zhromaždenia. Členov predstavenstva volí a odvoláva valné zhromaždenie na dobu určenú v stanovách, ktorá nesmie presiahnuť päť rokov. Stanovy môžu určiť, že členov predstavenstva volí a odvoláva dozorná rada spôsobom v nich uvedeným. Predstavenstvo má najmenej troch členov, ktorí volia svojho predsedu. Ak stanovy neurčujú inak, každý člen predstavenstva je oprávnený konať menom spoločnosti. Členovia, ktorí zaväzujú spoločnosť, sa zapisujú do Obchodného registra. Predstavenstvo rozhoduje väčšinou hlasov svojich členov určenou stanovami, inak väčšinou hlasov všetkých členov.

Dozorná rada dohliada na výkon pôsobnosti predstavenstva a uskutočňovanie podnikateľskej činnosti spoločnosti. Členovia dozornej rady sú oprávnení nahliadať do všetkých dokladov a záznamov týkajúcich sa činnosti spoločnosti a kontrolujú ju. Počet členov určujú stanovy, najmenej však musí mať troch členov. Dve tretiny členov dozornej rady volí valné zhromaždenie a jednu tretinu volia zamestnanci spoločnosti, ak má spoločnosť viac ako 50 zamestnancov v hlavnom pracovnom pomere (stanovy môžu stanoviť i menší počet zamestnancov). Zákon ustanovuje povinnosť informovať valné zhromaždenie o výsledkoch svojej kontrolnej činnosti. Dozorná rada rozhoduje väčšinou hlasov.

Pre člena predstavenstva i člena dozornej rady je ustanovený zákaz konkurencie.

O zrušení spoločnosti rozhoduje valné zhromaždenie. Spoločnosť zaniká dňom výmazu z Obchodného registra. Registrový súd vymaže spoločnosť z obchodného registra, len ak sa preukáže, že všetky akcie, ktoré vydala, boli zrušené alebo zanikli iným spôsobom podľa osobitného zákona. Zánik predchádza zrušenie s likvidáciou alebo bez likvidácie. Pri zrušení spoločnosti s likvidáciou sa likvidačný zostatok delí medzi akcionárov v pomere zodpovedajúcom menovitej hodnote ich akcií, pokiaľ zo stanov nevyplýva niečo iné.

Po uspokojení všetkých veriteľov sa likvidačný zostatok delí medzi akcionárov v pomere zodpovedajúcom menovitej hodnote ich akcií, pokiaľ zo stanov nevyplýva niečo iné. Ak akcie neboli úplne splatené, vyplatí sa

akcionárom suma, ktorú splatili a až zvyšok sa rozdelí v pomere k výške menovitej hodnoty ich akcií. Ak likvidačný zostatok nestačí na úhradu menovitej hodnoty akcií, delia sa akcionári v pomere zodpovedajúcom splatenej menovitej hodnote ich akcií.

Výhody:

- možnosť získať značné množstvo finančných prostriedkov na investovanie
- ľahší prístup k úverom
- odbornosť v manažmente
- ľahkosť zmeny vlastníctva
- prevažná oddelenosť vlastníctva od manažmentu

Nevýhody:

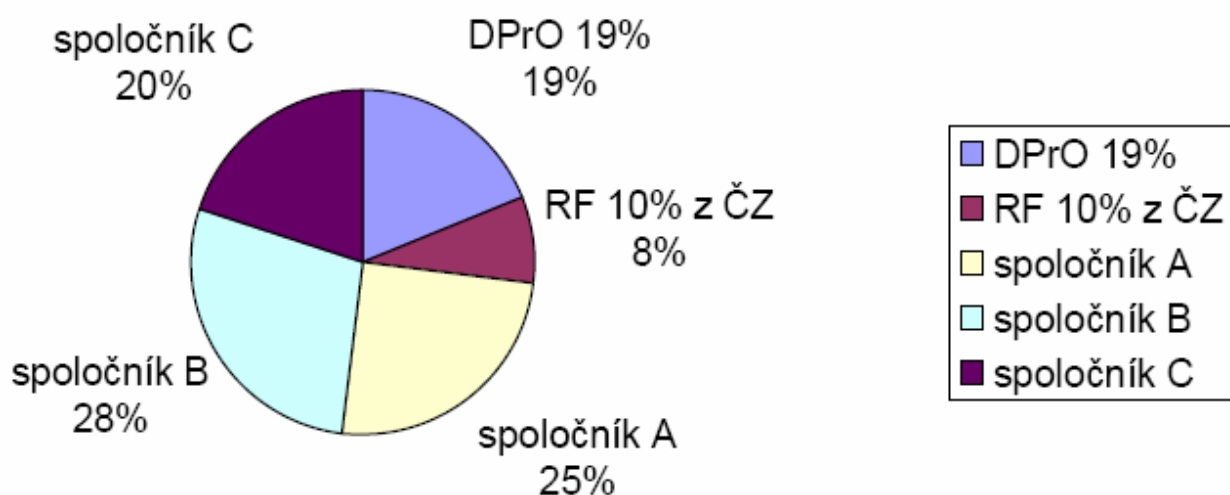
- vysoké náklady spojené so vznikom spoločnosti
- rozpory v záujmoch medzi vlastníckmi, manažérmi, zamestnancami (dividendy na úkor rozvoja spoločnosti)
- negatívne dôsledky veľkosti spoločnosti

2.1 Delenie zisku v AS podľa OZ

$$V - N = Z$$

$$Z - DPrO = \check{Z}$$

- daň z príjmu PrO = 19
- tvorba rezervného fondu, prvýkrát keď dosiahne zisk min. 10%, max. 20% zo základného imania
- rozdelenie zisku medzi akcionárov podľa OZ

Akciová spoločnosť má základné imanie (ZI) 50 000 000 Sk, ktoré je rozdelené na akcie v nominálnej hodnote (NHA) 1000 Sk. 20% akcií je prioritných, ostatné sú obyčajné – kmeňové. Akciová spoločnosť dosiahla zisk 8 600 000 Sk. Valné zhromaždenie rozhodlo rozdeliť zisk nasledovne:

- minimálne prídel do rezervného fondu (RF)

- investovanie do rozvoja 900 000 Sk
- tantiémy 500 000 Sk
- dividendy na prioritné akcie 10%
- dividendy na kmeňové akcie

Vypočítajte čistý zisk akciovej spoločnosti, vypočítajte výšku dividendy kmeňových akcií, vypočítajte kurzovú hodnotu akcie, ak $ú = 10\%$ ($ú$ = úroková miera).

$$V - N = Z$$

$$Z - DPrO = \check{C}Z$$

8 600 000	
- 1 368 000	19% DPrO
6 966 000	$\check{C}Z$
6 966 000	
- 696 600	10% RF
- 500 000	tantiemy
- 900 000	rozvoj
4 869 400	rozdelenie na akcie

počet akcií = $ZI/NHA = 50\,000$ ks
 z toho 20% prioritné akcie = 10 000 ks
 80% kmeňové akcie = 40 000 ks

4 869 400	
- 1 000 000	dividendy prioritných akcií $100 \cdot 1\,000$
3 869 400	na kmeňové akcie

Dividenda na jednu kmeňovú akciu $3\,869\,400/40\,000 = 96,74,-$ Sk
 $\% \text{ dividendy} = \text{dividenda}/NHA \cdot 100 = 96,74/1000 \cdot 100 = 9,674$

kurzová hodnota akcie:

$$KHA = \frac{NHA \cdot \%D}{ú} = \frac{74,9 \cdot 1000}{10} = 967,4 \text{ SKK}$$

3 Testové otázky

1. Charakteristika SRO
2. Charakteristika AS
3. Rozdiel medzi SRO a AS
4. Aká je minimálna hodnota základného imania pre SRO
5. Aká je minimálna hodnota základného imania pre AS
6. Ako sa tvorí rezervný fond podľa OZ
7. Ako sa odpisuje strata podľa OZ
8. Spôsob ručenia za záväzky v SRO
9. Spôsob ručenia za záväzky v AS
10. Orgány SRO
11. Orgány AS
12. Delenie zisku v AS teória
13. Delenie zisku v SRO teória
14. Delenie zisku v AS príklad
15. Delenie zisku v SRO príklad

4 Zoznam použitej literatúry

1. www.butkaj.com
2. www.referaty.sk
3. www.obcan.sk
4. www.google.sk
5. Andrášik a kol.: Ekonómia, STU Ba, r. 2003
6. Jemala: Podnikové hospodárstvo a manažment, STU Ba, r. 2000
7. Obchodný zákonník